

Seat No. _____

HAM-1901100202030302

M. A. (Sem. III) (CBCS) Examination

June – 2023

Sanskrit : ECT-03

(Vedantsastra Upanisad)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

સૂચન / Instructions :

- (૧) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ પ્રશ્નો છે.
(1) There are five questions in this question paper.
(૨) દરેક પ્રશ્નનાં ગુણ સરખા છે.
(2) All questions carry equal marks.
(૩) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.
(3) Figure to right indicate full marks.

૧ નીચેના ઉપનિષદ્ મંત્રોમાંથી કોઈપણ બેનું આવશ્યક વિવરણ સાથે ભાષાંતર કરો : ૧૪

1 Translate any **two** of the following ઉપનિષદ્ મંત્રા: with necessary notes : 14

- (1) કેનેષિતં પતતિ પ્રેષિતં મનઃ કેન પ્રાણઃ પ્રથમઃ પ્રૈતિ યુક્તમ્ ।
કેનેષિતાં વાચમિમાં વદન્તિ, ચક્ષુઃ પ્રાણં ક ડ દેવો યુનક્તિ ॥
(2) યસ્મામતં તસ્ય મતં મતં યસ્ય ન વેદ સઃ ।
અવિજ્ઞાતં વિજ્ઞાનતાં વિજ્ઞાતં મવિજ્ઞાનતામ્ ॥
(3) બ્રહ્મ હ દેવેભ્યો વિજિગ્યે તસ્ય હ બ્રહ્મણો વિજયે દેવા અમહીયન્ત ।
(4) તસ્યૈ તપો દમઃ કર્મેતિ પ્રતિષ્ઠા વેદાઃ સર્વાઙ્ગાનિ સત્યમાયતનમ્ ॥

૨ નીચેના ઉપનિષદ્ મંત્રોમાંથી કોઈપણ બેનું આવશ્યક વિવરણ સાથે ભાષાંતર કરો : ૧૪

2 Translate any **two** of the following ઉપનિષદ્ મંત્રા: with necessary notes : 14

- (1) ન જાયતે મ્રિયતે વા વિપશ્ચિન્નાયં કુતશ્ચિન્ન બભૂવ કશ્ચિત્ ।
અજો નિત્યઃ શાશ્વતોઽયં પુરાણો ન હન્યતે હન્યમાને શરીરે ॥
(2) ઉત્તિષ્ઠત જાગ્રત પ્રાપ્ય વરાન્નિબોધત ।
ક્ષુરસ્ય ધારા નિશિતા દુરત્યયા દુર્ગ પથસ્તત્કવયો વદન્તિ ॥

- (3) દ્વા સુપર્ણા સયુજા સઘાયા, સમાનં વૃક્ષં પરિષ્વજાતે ।
તયોરન્યઃ પિપ્પલં સ્વાદ્વત્ય, નશ્વન્નન્યો અભિચાકશીતિ ॥
- (4) પ્લવા હ્યૈતે અદૃઢા યજ્ઞરૂપા, અષ્ટાદશોક્તં અવરં યેષુ કર્મ ।
એચત્ત્રેયો યેઽભિનન્દન્તિ મૂઢા, જરામૃત્યું તે પુનરેવાપિ યાન્તિ ॥

- ૩ ઉપનિષદ્ શબ્દનો અર્થ સમજાવો અને તેનાં મુખ્ય સિદ્ધાંતો વર્ણવો. ૧૪
- 3 Describe the term ઉપનિષદ્ and discuss its main principles. 14

અથવા/OR

- ૩ 'કેનોપનિષદ્'નું ઉમા-હૈમવતીનું રૂપક આલેખો અને તેના સૂચિતાર્થની ચર્ચા કરો. ૧૪
- 3 Describe the allegory of ઉમાહૈમવતી of કેનોપનિષદ્ and discuss its significance. 14

- ૪ 'કઠોપનિષદ્'નાં દાર્શનિક સિદ્ધાંતોની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૪
- 4 Discuss in detail the philosophical tenets of કઠોપનિષદ્. 14

અથવા/OR

- ૪ 'વેદાંતનાં પરંપરાગત સિદ્ધાંતોનું નિરૂપણ કરવામાં મુંડકોપનિષદ્' ખરેખર અદ્વિતીય છે'. આ વિધાનની સમીક્ષા કરો. ૧૪
- 4 'The Mundkopenisad is really imparalled in depicting the traditional doctrines of vedant'. Examine this statement critically. 14

- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
- 5 Write short note on any **two** of the following : 14

- (૧) ઇશાવાસ્યોપનિષદિ વિદ્યાવિદ્યયો નિરૂપણમ્ ।
- (૨) કેનોપનિષદ્નો શાંતિપાઠ
- (2) The શાંતિપાઠ of કેનોપનિષદ્
- (૩) નચિકેતા ઉપાખ્યાનમ્
- (૪) મુણ્ડકોપનિષદિ પરા-અપરા વિદ્યા ।